

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, старшого викладача

Грінченко Алли Миколаївни

на кваліфікаційну наукову працю

Ю ЯНЬ

«Формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва засобами фортепіанних програмних творів»,

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність теми дослідження зумовлена глобалізацією освітніх процесів, підвищенням вимог до професійної підготовки сучасних учителів музичного мистецтва у ЗВО, їх фахової компетентності та здатності до продуктивної професійної діяльності у галузі мистецької освіти. Акцентовано увагу на фаховому досвіді особистості, який вона набуває у виконавській підготовці через спілкування з мистецтвом та його екстраполяції на особливий творчий процес навчання дітей мистецтву. Цей досвід є результатом накопичених художньо-образних репрезентацій, що визначають здатність музиканта до художньо-образного інтерпретування творів. Саме тому заслуговують уваги питання формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва.

Доцільність дослідження Ю Янь визначається виявленням низки суперечностей між: різноманітним спектром теорій (когнітивно-психологічних, філософських) стосовно феномена репрезентацій та їх незначною екстраполяцією в поле художньої творчості; особливою роллю художньо-образних репрезентацій у ментальному досвіді, пам'яті особистості під час творчого осягнення мистецтва та відсутністю цілеспрямованого накопичення фонду таких репрезентацій як педагогічного ресурсу у виконавській підготовці бакалаврів музичного мистецтва задля інтерпретації музичних творів; між художньо-образним потенціалом програмної музики в накопиченні образів-еталонів для формування художньо-образної основи інтерпретації та відсутності цілеспрямованого її застосування в методичному забезпеченні фортепіанної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва.

Дисертаційне дослідження Ю Янь «Формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва засобами фортепіанних програмних творів» входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та становить частину наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 3 від 25 жовтня 2018).

Серед найбільш істотних наукових результатів, що містяться у дисертації відзначимо теоретичне обґрунтування та інноваційне розв'язання проблеми формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва засобами фортепіанних програмних творів, а також наукову розробку моделі відповідної методики, склад якої визначається особливою новизною принципів: актуалізація інтелектуальної компетентності у галузі мистецтва, орієнтації на культурну інваріантність ціннісного ставлення до художнього образу; домінування та осмислення власного ціннісно-сислового контексту твору; орієнтація на художньо-вербалізований супровід накопичення досвіду художньо-образних репрезентацій; розширення індивідуальної бази художніх знань та оперування ними; активізації потенціалу художніх репрезентацій. Наукову значущість має положення відносно структури формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва у системі кластерів фортепіанної підготовки через їх функції (перцептивно-сислового, емоційно-оцінна, перформативно-творча).

Увагу привертають оригінальні педагогічні умови (накопичення фонду художньо-перцептивних еталонів та художньо-образних асоціацій; стимулювання оцінно-рефлексивного ставлення до емоційно-сислового контенту твору в голографічній проекції досвіду; системне застосування мета-конструкту «дія-образ-слово» в роботі над програмними фортепіанними творами), які запроваджуються поетапно та сприяють успішному формуванню художньо-образних репрезентацій у майбутніх бакалаврів музичного мистецтва. Наукову значущість має визначення сутності поняття «художньо-образні репрезентації майбутніх бакалаврів музичного мистецтва» у виконавсько-інтерпретаційній проекції, під якою розуміються атрибути набуття художньо-ментального досвіду, яким властиві полімодальні та поліхудожні характеристики щодо опрацювання та запам'ятовування художніх образів творів, що вивчаються і стають ґрунтом для подальших якісних результатів навчання, музично-педагогічної практики та інтерпретації образів шляхом накопичення в пам'яті художньо-образних мисленнєвих уявлень, еталонів та емоційних реакцій на певні художньо-мовні та смислові властивості творів.

На підставі аналізу тексту кваліфікаційної наукової праці Ю Янь «Формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва засобами фортепіанних програмних творів» можемо говорити про обґрунтованість її наукових положень та висновків, оскільки вони спираються на низку методологічних підходів, оригінальних взаємоузгоджених дослідницьких методів. Серед останніх вирізняємо теоретичні (узагальнення, систематизація, моделювання, низка аналітичних методів), емпіричні (анкетування, тестування, опитування, педагогічне спостереження), математико-статистичні (емпіричне значення критерію Фішера – для підтвердження ефективності розробленої та запровадженої експериментальної методики). Про обґрунтованість наукових результатів дослідження свідчать апробація основних положень дисертації на дев'ятох міжнародних науково-практичних конференціях та п'ятох всеукраїнських.

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження Ю Янь полягає в тому, що у своїй сукупності вони розв'язують актуальну наукову проблему. Не викликає сумніву дієвість розроблених діагностичних методів, що дозволяють визначити наявність та рівень сформованості художньо-образних репрезентацій, які можуть бути застосовані під час різних видів фахової підготовки як майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, так і майбутніх учителів музичного мистецтва; майбутніх фахівців як в Українських ЗВО, так і в Китаї, і в інших країнах світу.

Оцінюючи зміст та завершеність дисертації, констатуємо, що її обсяг та структура відповідають вимогам до кваліфікаційних наукових праць, які подаються на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а зміст підкорений визначеній меті – у ньому послідовно розгортається теоретичне обґрунтування, розроблення та експериментальна перевірка методики формування досвіду художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва засобами фортепіанних програмних творів. Хід вирішення поставлених здобувачкою завдань висвітлюється послідовно у змісті. Зокрема, перше (розглянути феноменологію художньо-образних репрезентацій у психологічній та музично-педагогічній проекціях) та друге (розкрити сутність і структуру художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва) завдання вирішуються у першому розділі. Результати виконання третього завдання стосовно методологічного та методичного забезпечення формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва засобами фортепіанних програмних творів презентуються у другому розділі. Четверте і п'яте завдання щодо розроблення діагностично-критеріального апарату дослідження та експериментальної перевірки ефективності відповідної методики розв'язано у третьому розділі. Звертає на себе увагу процедура оцінювання рівнів сформованості досвіду художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, що здійснювалось за мисленнево-операційним, емотивно само регулятивним, герменевтично-перформативним критеріями з відповідними показниками.

Про високий рівень виконання поставлених наукових завдань та володіння здобувачем методологією наукової діяльності свідчить ефективність авторської методики, що здійснювалась за інтер'юризуючо-досвідним, художньо-диспозиційним, інтерпретаційно-праксіологічним етапами та досконало розробленими оригінальними методами.

Можемо стверджувати, що зміст і сутність дисертації повністю відповідає спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Дискусійні положення та зауваги до змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи результати кваліфікаційної наукової праці Ю Янь, висловимо деякі:

1. Дослідниця звертає увагу на поняття «школа» у фаховій підготовці бакалаврів музичного мистецтва. Бажано уточнити як цей феномен кореспондується з формуванням художньо-образних репрезентацій.

2. У дослідженні на сторінці 158 надаються приклади різних завдань для здобувачів спеціальностей 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) і 025

Музичне мистецтво. Інших випадків таких відмінностей не представлено. Варто було з акцентувати увагу на цьому питанні.

Про достатню повноту викладу основних результатів дисертації Ю Янь свідчить наявність основних положень кваліфікаційної наукової праці в низці публікацій, зокрема в 9 публікаціях автора, з яких 1 – у співаторстві. Із них: 3 – у фахових виданнях України, 3 – у зарубіжних періодичних виданнях, 3 – апробаційного характеру (1 – зарубіжна). Статті написані українською, англійською та китайською мовами.

Висновок про відповідність кваліфікаційної наукової праці чинним вимогам. Дисертація «Формування художньо-образних репрезентацій майбутніх бакалаврів музичного мистецтва засобами фортепіанних програмних творів» є актуальним, оригінальним і завершеним дослідженням, в якому представлено науково обґрунтовані результати, виконано поставлене наукове завдання. Ю Янь продемонструвала володіння методологією наукової діяльності та спроможність продукувати результати, яким властиві наукова новизна, теоретична і практична значущість. Рецензована кваліфікаційна наукова праця відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка, Ю Янь, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

Кандидат педагогічних наук
Старший викладач кафедри
музично-інструментальної підготовки
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

